

Ψαλίδισμα στις συντάξεις

Την τελική της πρόταση για τις συντάξεις έχει έτοιμη η κυβέρνηση, που θα εφαρμόσει ένα σύστημα τριών «πυλώνων» στα ασφαλιστικά Ταμεία. **Το ποσό της σύνταξης θα εξαρτάται από τα έτη ασφάλισης και τις εισφορές στα Ταμεία κύριας, επικουρικής και επαγγελματικής ασφάλισης.** Ουσιαστικά, θα υπάρξει νέος τρόπος υπολογισμού των συντάξεων στην κύρια ασφάλιση, με το υπουργείο Εργασίας να διαβεβαιώνει πως «κανένα ένσημο δεν θα πηγαίνει χαμένο». **Οι αλλαγές επεκτείνονται και στην επικουρική ασφάλιση**, ενώ θα δοθούν φορολογικά κίνητρα για τη δημιουργία επαγγελματικών Ταμείων.

Το χρονοδιάγραμμα

Ο υπουργός Εργασίας, Ανδρέας Λοβέρδος, και ο υφυπουργός, Γιώργος Κουτρομάνης, θα ανοίξουν τα χαρτιά τους για τις συντάξεις μετά τις 10 Φεβρουαρίου. Μέχρι τότε θα έχει ολοκληρωθεί ο κοινωνικός διάλογος για τις πηγές χρηματοδότησης του ασφαλιστικού συστήματος. **Οι αλλαγές στον τρόπο υπολογισμού των συντάξεων θα «τρέξουν» σταδιακά, προκειμένου να μην αιφνιδιαστούν οι εργαζόμενοι και υπάρξει κύμα μαζικής φυγής** (κάτι που θα έδινε τη... χαριστική βολή στα Ταμεία). Στόχος είναι τα πρώτα μέτρα να ληφθούν άμεσα (π.χ. για τα επαγγελματικά Ταμεία), το επόμενο κύμα αλλαγών να γίνει το 2013 (με τα επικουρικά) και η εφαρμογή του νέου «μοντέλου» να ολοκληρωθεί το 2018.

Το μεγάλο «στοίχημα» του υπ. Εργασίας αφορά στα Ταμεία κύριας ασφάλισης, όπου αλλάζει ο τρόπος υπολογισμού των συντάξεων. **Το τελικό ποσό θα προκύπτει από την πρόσθεση της βασικής σύνταξης** (που θα είναι ίδια για όλους) **και της αναλογικής σύνταξης** (που θα εξαρτάται από τα έτη ασφάλισης και τις εισφορές).

Η βασική σύνταξη θα καθιερωθεί σε όλα τα Ταμεία (μισθωτών, αυτοαπασχολούμενων, εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα) με εξαίρεση τον ΟΓΑ. Δικαιούχοι θα είναι όσοι έχουν συμπληρώσει 4.500 ημέρες ασφάλισης αλλά και οι ανασφάλιστοι, εφόσον πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις (π.χ. όριο ηλικίας). Το τελικό ποσό της σύνταξης δεν έχει ακόμα κλειδώσει και θα εξαρτηθεί από το πότε θα τεθεί σε ισχύ η σχετική ρύθμιση. Για παράδειγμα, με τα σημερινά δεδομένα το ποσό αυτό θα μπορούσε να είναι 350 ευρώ τον μήνα.

Για την προσαύξηση της βασικής σύνταξης θα δοθούν κίνητρα ασφάλισης και παραμονής στην εργασία. Ουσιαστικά, θα εφαρμοστεί ένα «αναλογικό» σύστημα, **ώστε κάθε χρόνος ασφάλισης να οδηγεί σε μεγαλύτερη σύνταξη.**

Σήμερα δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές στο ποσό της σύνταξης για όσους έχουν από 4.500 έως και 7.500 ημέρες ασφάλισης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα πολλοί εργαζόμενοι με τη συμπλήρωση 4.500 ενσήμων (οπότε θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης) να στρέφονται στη «μαύρη εργασία» μέχρι να «πιάσουν» το όριο ηλικίας, σύμφωνα με τους επιτελείς του υπουργείου. Για να υλοποιηθεί το μέτρο, θα καθοριστούν νέοι συντελεστές για τον υπολογισμό των συντάξεων σε όλα τα ασφαλιστικά Ταμεία. Προς το παρόν εξετάζονται διαφορετικά σενάρια, όπως είναι **ο υπολογισμός του συνόλου του ασφαλιστικού βίου ή εναλλακτικά της καλύτερης πενταετίας.**

Τέλος, **θα δοθούν κίνητρα εθελοντικής παραμονής στην εργασία μετά τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.** Στην τελική πρόταση θα προβλέπεται μεγαλύτερη προσαύξηση στη σύνταξη (από το 2.5% θα πάει στο 3.5%) για όσους συνεχίζουν να δουλεύουν και μετά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας.

Στο 20% οι επικουρικές και ταμείο... επενδύσεων

Νέο «τοπίο» θα δημιουργηθεί στην επικουρική ασφάλιση, με το ύψος των συντάξεων να διαμορφώνεται ανάλογα με την οικονομική κατάσταση των Ταμείων. Επιπλέον στο τραπέζι του διαλόγου θα κατατεθεί πρόταση για νέο τρόπο αξιοποίησης των εισφορών, με βάση και την ευρωπαϊκή εμπειρία. Συγκεκριμένα, το ποσοστό των επικουρικών συντάξεων θα διαμορφώνεται στο 20% του συντάξιμου μισθού για τα περισσότερα Ταμεία. Η συγκεκριμένη ρύθμιση θα τεθεί σε ισχύ από την 1η Ιανουαρίου 2013, όπως προβλέπει και ο ασφαλιστικός νόμος του 2008.

Ωστόσο, όσοι ασφαλιστικοί φορείς αποδείξουν με αναλογιστική μελέτη πως είναι οικονομικά βιώσιμοι θα μπορούν να χορηγούν μεγαλύτερο ποσοστό επικουρικών συντάξεων. Για παράδειγμα, από τα μέχρι τώρα στοιχεία αισιόδοξα είναι τα... μηνύματα για το ΤΑΔΚΥ (τον φορέα των δημοτικών και κοινοτικών υπαλλήλων), το ΤΕΑΠΟΚΑ (που καλύπτει τους εργαζόμενους στα ασφαλιστικά ταμεία) και τον φορέα των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Για πρώτη φορά στο τραπέζι του διαλόγου θα κατατεθεί και πρόταση για αλλαγές στον τρόπο αξιοποίησης των εισφορών -με εισαγωγή και κεφαλαιοποιητικών στοιχείων- σε μία προσπάθεια να αυξηθούν οι επικουρικές συντάξεις. Στα σενάρια που εξετάζονται είναι η εφαρμογή ενός «μεικτού» συστήματος αξιοποίησης των εισφορών στην επικουρική ασφάλιση, με βάση και την ευρωπαϊκή εμπειρία. Για παράδειγμα, μπορεί ένα μικρό μέρος των χρημάτων από τις εισφορές (π.χ. ποσοστό 4%) να πηγαίνει σε χωριστό λογαριασμό και να επενδύεται από τα Ταμεία (για παράδειγμα, σε αμοιβαία κεφάλαια, μετοχές κ.α.).

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Σουηδίας, όπου από το 1994 ανάλογες ρυθμίσεις εφαρμόζονται ακόμα και στην κύρια ασφάλιση. Συγκεκριμένα οι ασφαλισμένοι καταβάλλουν το 18,5% των εισοδημάτων τους για εισφορές, με το 2,5% να κατευθύνεται σε ατομικό επενδυτικό λογαριασμό. Το υπόλοιπο 16% χρηματοδοτεί το διανεμητικό σύστημα των καθορισμένων εισφορών. Η πρωτοτυπία του συστήματος είναι ότι λειτουργεί με θεωρητικούς ατομικούς λογαριασμούς, που κάθε χρόνο επαυξάνονται κατά το κατά κεφαλήν ποσοστό αύξησης των μισθών. Η σύνταξη υπολογίζεται με βάση αυτόν τον λογαριασμό, το προσδόκιμο επιβίωσης και την ηλικία συνταξιοδότησης που είναι ευέλικτη. Συγκεκριμένα επιτρέπεται η συνταξιοδότηση από το 61ο έτος, αλλά χορηγούνται υψηλά κίνητρα παραμονής μέχρι και το 70ό έτος. Παρόμοιο σύστημα εφαρμόζει και η Πολωνία.

Το νέο τοπίο

- ❖ Στο 20% του συντάξιμου μισθού θα διαμορφωθούν το 2013 οι επικουρικές συντάξεις.
- ❖ Υψηλότερες συντάξεις θα χορηγούν τα οικονομικά εύρωστα Ταμεία.
- ❖ Στο τραπέζι θα κατατεθεί πρόταση για αλλαγές στον τρόπο αξιοποίησης των εισφορών, με εισαγωγή και κεφαλαιοποιητικών στοιχείων.

Μπόνους με έκπτωση φόρου στα επαγγελματικά Ταμεία

Με φορολογικά κίνητρα θα... δελεαστούν οι εργαζόμενοι για να στραφούν στην επαγγελματική ασφάλιση. Σε κάθε κλάδο θα μπορεί να ιδρύεται επαγγελματικό Ταμείο, έπειτα από συμφωνία της εργοδοτικής οργάνωσης και του συνδικάτου των εργαζομένων. Το ποσοστό των εισφορών θα καθορίζεται από τις εμπλεκόμενες πλευρές, ενώ η ασφάλιση θα είναι προαιρετική. **Στόχος είναι τα συγκεκριμένα Ταμεία να χορηγούν μία τρίτη σύνταξη -μετά την κύρια και την επικουρική- στους ασφαλισμένους.** Σημειώνεται πως ο θεσμός των επαγγελματικών Ταμείων υπάρχει ήδη στη χώρα μας, αλλά δεν έχει απήχηση, εξαιτίας της έλλειψης οικονομικών κινήτρων. Είναι χαρακτηριστικό πως λειτουργούν μόλις πέντε επαγγελματικά Ταμεία (π.χ. στο οικονομικό επιμελητήριο, στα ΕΛΤΑ), τα οποία παρέχουν υγειονομική περίθαλψη, αλλά δεν χορηγούν πρόσθετη σύνταξη. Στο νέο ασφαλιστικό νομοσχέδιο θα προβλέπονται οικονομικά κίνητρα για όσους εργαζομένους στραφούν στην επαγγελματική ασφάλιση. Για παράδειγμα, δεν θα φορολογούνται για τα χρήματα που καταβάλλουν ως εισφορές στα επαγγελματικά Ταμεία. Με βάση τη νομοθεσία, τα επαγγελματικά Ταμεία είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που ιδρύονται προαιρετικά μεταξύ τουλάχιστον 100 εργαζομένων, αυτοαπασχολούμενων ή αγροτών και έχουν χαρακτήρα ανταποδοτικό. Τα συγκεκριμένα Ταμεία εποπτεύονται από το υπουργείο Εργασίας και ελέγχονται από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή και ορκωτούς ελεγκτές (νόμος Ρέππα). Τα συγκεκριμένα Ταμεία είναι ιδιαίτερα «δημοφιλή» στα άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και είναι χαρακτηριστικές οι περιπτώσεις της Σουηδίας, της Γαλλίας και του Ηνωμένου Βασιλείου.

Σενάρια τρόμου για την αύξηση της ανεργίας

Σε «εφιάλτη» για την κυβέρνηση εξελίσσεται το πρόβλημα της ανεργίας, με τον αρμόδιο υπουργό Ανδρέα Λοβέρδο να προβλέπει ένα εκατομμύριο ανέργους τη φετινή χρονιά. Σε περίπτωση που επαληθευτούν τα δυσσώνα αυτά σενάρια, το ποσοστό της ανεργίας θα εκτοξευτεί στο 21%, δηλαδή θα μιλάμε πλέον για «ισπανικά» νούμερα.

Στο κυβερνητικό στρατόπεδο γνωρίζουν πως πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης, καθώς στην αντίθετη περίπτωση είναι ορατός ο κίνδυνος κοινωνικής έκρηξης. Οι άνεργοι που αναζητούν δουλειά βρίσκονται αντιμέτωποι με κλειστές «πόρτες» και οι ευκαιρίες απασχόλησης είναι πλέον περιορισμένες.

Από τη μία υπάρχει απροθυμία των εργοδοτών να προχωρήσουν σε νέες προσλήψεις, λόγω και της οικονομικής κρίσης (με το πρόβλημα να είναι εντονότερο στους τομείς των κατασκευών και του τουρισμού, καθώς και στις μικρές επιχειρήσεις). Από την άλλη υπάρχει περιορισμός των προσλήψεων στον δημόσιο τομέα και κατάργηση των επιδοτούμενων προγραμμάτων stage, τα οποία «κάλυπταν» 50.000 άτομα.

Την ίδια στιγμή το οικονομικό «αδιέξοδο» του ΟΑΕΔ δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια στον υπουργό Εργασίας για την υλοποίηση επιδοτούμενων προγραμμάτων απασχόλησης και κατάρτισης, που θα «απορροφούσαν» μέρος των ανέργων. Ο Οργανισμός αναζητεί 50 με 60 εκατομμύρια ευρώ για να βγάλει τον μήνα, με τον

υπουργό Εργασίας να δηλώνει χαρακτηριστικά πως «τα ταμεία είναι άδεια, δεν υπάρχει σάλιο». **Αυτό που αναμένεται να κάνει πράξη η κυβέρνηση είναι το τετραετές πρόγραμμα επιδότησης των ασφαλιστικών εισφορών σε όσες επιχειρήσεις προσλαμβάνουν νέους ανέργους.** Το ύψος της επιδότησης θα ξεκινά από 100% τον πρώτο χρόνο και σταδιακά θα πέφτει στο 25% το τέταρτο έτος (για τα άτομα με ειδικές ανάγκες το πρόγραμμα θα έχει πενταετή διάρκεια).

Πάντως το πραγματικό ποσοστό της ανεργίας στη χώρα μας είναι δύσκολο να υπολογιστεί! Με βάση την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, τον Οκτώβριο 491.000 άτομα αναζητούσαν δουλειά, με το ποσοστό της ανεργίας να διαμορφώνεται στο 9,8% (το αντίστοιχο ποσοστό τον Οκτώβριο του 2008 ήταν 7,4%).

«Κρυφή ανεργία»

Για «κρυφή ανεργία», που δεν καταγράφεται στα επίσημα στατιστικά στοιχεία, μιλά η ΓΣΕΕ, επισημαίνοντας πως υπάρχουν 300.000 άνεργοι «φαντάσματα». Είναι χαρακτηριστικό πως στα επίσημα στοιχεία **δεν υπολογίζονται όσοι έχουν απογοητευτεί από την προσπάθεια εξεύρεσης μιας θέσης εργασίας, όσοι έχουν δουλέψει έστω και μία ώρα την τελευταία εβδομάδα αλλά και όσοι μετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης.**

Ο επιστημονικός συνεργάτης του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ, Σάββας Ρομπόλης, εκτιμά πως φέτος η πραγματική ανεργία θα κυμανθεί από 16,5% έως 17%. Αυτό πρακτικά σημαίνει πως 850.000 άτομα θα αναζητούν μία θέση στην αγορά εργασίας. Σημειώνεται πως, με βάση τις εκτιμήσεις των ειδικών, για να υπάρξουν 100.000 νέοι άνεργοι, θα πρέπει να κλείσουν φέτος περίπου 10.000 επιχειρήσεις. Επιπλέον από τους 80.000 νέους που αναζητούν για πρώτη φορά δουλειά εκτιμάται πως οι 50.000 με 60.000 δεν θα καταφέρουν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας.

Πηγή: «Το Έθνος της Κυριακής». 17/1/2010